

Undervisningsbeskrivelse

Stamoplysninger til brug ved prøver til gymnasiale uddannelser

Termin	Vinter 2024
Institution	Nordvestsjælland HF og VUC
Uddannelse	Hf
Fag og niveau	KS-historie, B-niveau KS-samfundsfag, C-niveau KS-religion, C-niveau
Lærer(e)	Lasse Hillgaard (historie og samfundsfag) og Christian Munch Hansen (religion)
Hold	2h2326-c (2c)

Oversigt over gennemførte undervisningsforløb

Titel 1	Nazisme (tværfagligt forløb)
Titel 2	USA (tværfagligt forløb)

Beskrivelse af det enkelte undervisningsforløb (1 skema for hvert forløb)

Titel 1	Nazisme
Indhold	<p>Historie:</p> <p>Grundbogstekster:</p> <ul style="list-style-type: none">• Bryld, Carl-Johan: ”Verden efter 1914”, side 50, 55-56, 89-99, 101-102, 104-106, Systime, 2014 <p>Supplerende materiale:</p> <ul style="list-style-type: none">• ”NSDAPs 25 punkts program” fra Bender og Gade: ”Mellemkrigstiden og 2. Verdenskrig 1919-1945”, Munksgaard, 1984• Hvad var Versailles-traktaten og Dolkestødslegenden? https://faktalink.dk/titelliste/nazisme/nazismen-frem-til-2-verdenskrig-set• ”For fanen vil vi dø” fra Frederiksen, Peter: ”Det Tredje Rige - Fællesskab og forbrydelse”, Systime 1998• ”Antisemitisme” fra https://faktalink.dk/antisemitisme• ”Den nazistiske raceideologi” fra https://folkedrab.dk/artikler/den-nazistiske-raceideologi• ”Folk og race” fra Hitler, Adolf: Mein Kampf, 1925• ”Nürnberglovene” fra Frederiksen, Peter: ”Det Tredje Rige - Fællesskab og forbrydelse”, Systime 1998• ”Hitler-Jugend” fra: https://folkedrab.dk/artikler/hitler-iuqend-i-tyskland-1933-45• ”Hitler om ungdomsopdragelse” fra Frederiksen, Peter: ”Det Tredje Rige - Fællesskab og forbrydelse”, Systime 1998• ”Jøden og Arieren” Siri Aronson, 1997• ”Der Fuehrers Face” fra https://www.dailymotion.com/video/xyncn8 <p style="text-align: right;">I alt: 50 sider</p> <p>Samfundsfag:</p> <p>Grundbogstekster:</p> <ul style="list-style-type: none">• Ole Lindboe, <i>Nynazisme magt eller afmagt</i>, Frydenlund, 2002, side 61-65• ”Interview med ekspert i politisk ekstremisme Chris Holmsted Larsen om højreekstremismen i Danmark (4,5ns)” af Lasse Hillgaard, https://kvalitativempiri.dk/samfundsfag-chrisholmstedlarsen/, 15.05.2024• ”Højreekstremisme i Danmark” af Malene Fenger-Grøndahl m.fl., iBureauet/Dagbladet Information, 2016. Fra https://faktalink.dk/titelliste/hojreekstremisme-og-nynazisme-1 - besøgt

9.4.2024.

Supplerende materiale

- ”Ud af mørket med Daniel Rye”, DR2, 30.01.2022 (45min)
- ”PET holder øje med nazister” af Andreas Munk, Ekstra Bladet, 18.12.2023

I alt: 28 sider

Religion:

Baggrund:

Andersen, Dan H. (2009) *Nazimyter - blodreligion og døds kult i det 3. rige*, Aschoug, s. 21-25 og 117-123.

”5 skarpe om jødedommen”, DR Kultur, 2014 (18 min.).

Definition af Civilreligion (Læremateriale) på baggrund af Mikkelsen, Poul Storgaard (ukendt år) ”Civilreligion” i Religionsportalen, I-bog, Systime.

Wrang, Joachim (2002) ”Ondskabens filosofi” i Jyllands-Posten.dk, <https://jyllands-posten.dk/debat/ECE3453246/Ondskabens-filosofi/>

”Antisemitisme” (Læremateriale), baseret på: Bjerre, Jacob H. (2011): *Holocaust*. Frydenlund, s. 13-15.

Stine Thuge, Stine (2015): *Fordomme, stereotyper og fjendebilleder*. Fra www.folkedrab.dk (februar 2015).

Berner & Olsen (2011): *Ondskab og etik*. Systime. Uddrag fra s. 33-38.

Teodicé (læremateriale), baseret på: Lykke-Kjeldsen m.fl (2016): *Begrebsnøglen til religion*. Systime, s. 145-146.

Tekster/Kilder:

8 billeder (civilreligion): I sidste ende er der sejr, Vor fører, 2 x Parade, Hitlers folk og Luthers lære er gode stemmer for det tyske folk, Gud med os, Nazistisk propagandabillede, Det nye folk.

DR-TV-klip: ”Hitler forfølger jøder” (4 min.). DR Studie.dk (2023).

Youtube-video: ”Hitler Re-enacts Munich Putsch”

Martin Luther, ”Se den kæft, som udstøder forbandelser” - Martin Luther håber jøderne” (uddrag) i *Rivaler og synde bukke* af O. B. Petersen og O. Pretzmann, 2002, s. 126-127.

	<p>Pers, Henrik (1979) <i>Dagligdag under fascismen</i>, Gyldendal:</p> <ul style="list-style-type: none">• Besøg hos en jødisk læge• Regneopgaver <p>„Karl Frenzel, SS-soldat fra udryddelseslejren Sobibor, forsvarer sig”, 1987, https://folkedrab.dk/kilder/kilde-karl-frenzel-ss-soldat-fra-udryddelseslejren-sobibor-forsvarer-sig (set 07.06.2022)</p> <p>„Vidneudsagn fra Belzec-vagten Heinrich Gley”, 2003, https://folkedrab.dk/kilder/kilde-vidneudsagn-fra-belzec-vagten-heinrich-gley (set 07.06.2022)</p> <p>”Gerstein-rapporten”, fra Lammers, K. C. (2000): <i>Vejen til Auschwitz</i>. Gyldendal, s. 87.</p> <p>Wiesel, Elie: ”Natten”. Uddrag (1 side) fra romanen af samme navn (1958).</p> <p>Bent Lexner, ”Hvordan kan jøder tro på Gud efter holocaust”, 2012, https://www.religion.dk/spørg-om-jødedom/hvordan-kan-jøder-tro-på-gud-efter-holocaust (set 07.06.2022)</p> <p style="text-align: right;">I alt: 60 sider</p> <p>Fællesfaglig synopsisøvelse:</p> <ul style="list-style-type: none">• Billede: Hitler greets MPs, https://www.alamy.com/the-image-from-the-nazi-propaganda!-shows-reich-chancellor-adolf-hitler-image60881554.html (set 24.10.2024)• Franz Albrecht Schall om at være medlem af Hitler-Jugend (august 1931), oversat af André Postert i 2016.• Hitler om ungdomsopdragelse• Hvad skal jøden med et klaver?• ”Interview med ekspert i politisk ekstremisme Chris Holmsted Larsen om højreekstremismen i Danmark” af Lasse Hillgaard, 2024, https://kvalitativempiri.dk/samfunds-fag-chris-holmsted-larsen/ (set 24.10.2024) <p style="text-align: right;">I alt: 8 sider</p>
Omfang	Historie: 18 lektioner á 50 minutter. Samfunds-fag: 18 lektioner á 50 minutter. Religion: 24 lektioner á 50 minutter. Fællesfaglig synopsisøvelse: 18 lektioner á 50 minutter
Særlige fokuspunkter	<u>Fællesfaglige fokuspunkter:</u> <ol style="list-style-type: none">1. Nazismens fremvækst og ideologi.2. Antisemitisme – før og nu.3. Hvad gjorde Endlösung muligt?4. Hvorfor bliver almindelige mennesker tiltrukket af nazismen?

Særlige fokuspunkter i historie:

Fokus har været på Hitlers vej til magten, herunder de sociale og økonomiske omstændigheder i Tyskland op til Hitlers magtovertagelse i 1933. Der er desuden arbejdet med Hitlers syn på ungdommen og nazismens fatale konsekvenser for den jødiske befolkning.

- Styreformer i historisk og nutidigt perspektiv
- Forholdet mellem aktør og struktur i et historisk og nutidigt perspektiv
- Ideologiernes kamp i det 20. århundrede
- Historiefaglige metoder
- Historiebrug.

Særlige fokuspunkter i samfundsfag:

I KS samfundsfag arbejdet med højreekstreme grupper i Danmark i dag. Vi har ud fra en sociologisk vinkel arbejdet med hvorfor nogle unge tiltrækkes af ekstreme miljøer - fx nynazistiske miljøer. Der er arbejdet med de teoretikere der ligeledes blev arbejdet med i tema 1.

- Identitetsdannelse og socialisering
- Sociale og kulturelle forskelle
- Kvantitativ og kvalitativ metode.

Særlige fokuspunkter i religion:

- Nazismens fjendebilleder, antisemitisme og dehumanisering før og nu
- Basal kendskab til jødisk historie, religion og identitet.
- Nazismen som civilreligion, herunder nazismens religiøse træk
- Ondskab og etik

At kunne redegøre for, analysere og perspektivere kildemateriale

Kendskab til jødernes grundlæggende myter (Abraham-pagten, Moses og befrielsen fra Ægyptens slaveri), gudsopfattelse (monoteisme).

At forstå civilreligionens rituelle, sociale og psykologiske betydning i nazismen i 1930ernes og 40ernes Tyskland.

At kunne redegøre for, analysere og diskutere ondskab (De fire ondskabstyper: dæmonisk, idealistisk, instrumentel, dum) i relation til nazismen, holocaust og massedrab.

At kunne redegøre for årsager til holocaust (menneskesyn, racelære, propaganda og antisemitisme, videnskab, teknologi, industrialisering, bureaukrati)

At kunne forklare og anvende begreber om *fordomme*, *stereotyper*, *fjendebilleder* og *dehumanisering* i et etisk perspektiv bl.a. i tilknytning til *nærhedsetik*.

At kunne redegøre for *teodicé*-problemet i relation til jødedommen og holocaust.

Væsentligste arbejdsformer	<p>Læreroplæg, elevoplæg, klassesamtaler, gruppeopgaver med fremlæggelse. Træning af evne til at analysere, perspektivere og vurdere.</p> <p>Synopsis-træning til den fællesfaglige eksamen.</p> <p>I forløbet indgik en fællesfagligeekskursion til København, hvor vi var på Krigsmuseet og Det Jødiske Museum. I religion havde vi besøg af Alex Berlin, en ung jødisk mand, som fortalte om sit forhold til jødedommen og om hvordan det er at være jøde i Danmark i dag.</p>
-----------------------------------	---

Titel 2	USA (flerfagligt forløb)
Indhold	<p>Historie:</p> <p>Grundbogstekster</p> <ul style="list-style-type: none">• <i>Hansen og Sindberg, USA - Historie, samfund og religion, side 13-33+36-37+43-50+52-60+72-75+180-188 Systime, 2015</i> <p>Supplerende materiale</p> <ul style="list-style-type: none">• "Den amerikanske borgerretsbevægelse" fra https://faktalink.dk/titelliste/ambo• "Thomas Paine: Common Sense, 1776" fra Essinger og Grubb, "Amerika, Amerika - to verdener", s. 118-119, 1998.• "Dansk udvandring til USA, 1820-1930" fra https://danmarkshistorien.dk/leksikon-oqkilder/vis/materiale/dansk-udvandring-til-usa-1820-1930/• "Troen bar "Danmarks vigtigste udvandrere" frem til at ændre USA" af Linda Corfitz Jensen, Kristeligt Dagblad, 28.06.2019• Billede omkring Trickle down fra https://solidaritet.dk/usa-oekonomien-bag-den-politiske-splittelse/• Billede omkring våbenlovgivningen i USA fra Brøndum m.fl.: "USA's udfordringer" side 163, Columbus, 2020• Statistik om skandinavisk udvandring til USA fra: Kjer Michelsen, Karsten: "Hils fra mig derhjemme" side 32, Meloni, 2016• Statistik om indkomstulighed i USA fra https://usafacts.org/articles/how-this-chart-explains-americans-wealth-across-income-levels/• "Rasmus Sørensen om udvandringen til USA" fra Waast, Søren: "I am født i Danmark" side 36, Moesgaard, 1984• "Rejsen til Amerika - De danske udvandrere" DR, 2017 (afsnit 1+2) (a 29min)• "USA's sorte frihedskamp" DR2, 2021 (51min)

- ”*Ross Kemp i USA*” DR3, 2018 (45min)

I alt ca. 80 sider

Samfundsfag:

Kernestof

- Banke Hansen, Thor m.fl.: *USA - Historie, samfund og religion*, side 90-121+188-192, Systime, 2015

Supplerende materiale:

- ”*USA: Hellere ulighed end statens klamme hånd*” af Jakon Nielsen, Politiken, 14.02.2014
- ”*Den amerikanske drøm leves bedst i Danmark*” af Lars Andersen, Berlingske.dk. 24.10.2020
- ”*Ufrie i de fries land*” af Lise Thorsøe, dr.dk, 02.03.2017
- <https://www.dr.dk/stories/1288510966/quiz-er-det-dyrest-at-vaere-dansker-eller-amerikaner> 30.10.2024
- ”*Afroamerikanere fra veluddannede familier støder stadig på uddannelsesbarrierer*” (uddrag), Københavns Universitet, 03.11.2023
- ”*Vejen til sejr ved præsidentvalget går over Pennsylvania - Trump har forvandlet det republikanske parti til et arbejderparti*” af Annegrethe Rasmussen, POV International, 14.10.2024
- Video om det amerikanske valgsystem:
<https://www.dr.dk/skole/samfundsfag/udskoling/video-forstaa-det-amerikanske-valgsystem>
- Video om Stormen på kongressen:
https://www.dr.dk/drtv/episode/explainer_-da-trump-stoetter-stormede-kongressen 231486
- <https://lex.dk/trumpisme>
- ”*Ross Kemp i USA*”, DR3, 2018 (45min)

I alt: 54 sider

Religion:

Baggrund:

”Kristendommens baggrund”, ud fra: Andreassen, Esben (2006): *Religion og kultur*. Systime, s. 143-147.

”Den historiske Jesus og den mytiske frelser”, ud fra: Andreassen m.fl. (2006): *Religion og kultur*, s. 147-151 + 158-161.

USA: Historie, samfund, religion af Thor Banke Hansen og Andreas Bonne Sindberg, Systime, 2015, s. 137-138, 140-141, 145, 149-152, 177-181, 185-188, 199-203 og 217-219.

Tekster/Kilder:

Musikvideo: ”Made in the USA”, Demi Lovato.

Matthæusevangeliet 5,1-2 og 11-48: Uddrag af Bjergprædikenen
Lukas 2, 1-12: Helbredelsen af den lamme i Kapernaum
Den apostolske trosbekendelse
Royal dåb: De kongelige tvillinger (DR TV)
Begravelse i folkekirken (Youtube, Folkekirken hjemmeside)
Martin Luther: Det almindelige præstedømme

Materiale om civilreligion:

- Billeder:
Frihedsgudinden
Jefferson Memorial
Drenge aflægger troskabseden
Mount Rushmore
- Pledge of Allegiance
- Star Spangled Banner

Fra: *USA: Historie, samfund, religion* af Thor Banke Hansen og Andreas Bonne Sindberg, Systime, 2015:

- "Cotton Mather: The Negro Christianized", s. 177-178
- "Biblen om slaveri" - 3. Mosebog 25,44-46 og 1. Timotheusbrev 6,1-2", s. 178.
- "Martin Luther Kind: Da Gud tog bussen - 382 dage der ændrede verden: Seks punkter om ikke-vold", s. 187-188

Supplerende materiale:

- Youtube-video: "Den sorte skole: Reformationen",
<https://www.youtube.com/watch?v=yFvwwBliOAI>
- Youtube-video: "Den barmhjertige samaritaner",
<https://www.youtube.com/watch?v=70F8yrjKE-o>
- Klip fra megakirke: Joel Osteen, Lake Wood Church, Texas
<https://www.lakewoodchurch.com/watch-online/54B67231555DB60382eCa0DF8B41>
- Klip fra Folkekirken: Avedøre Kirke (DR TV)
<https://www.youtube.com/watch?v=tdupZM8GDSI>
- Kirkernes sociale rolle i USA:
<https://www.youtube.com/watch?v=ySVZJgiuKaY>
- Klip med Lady Gaga fra Superbowl: National Anthem
<https://www.youtube.com/watch?v=GbXSZBnBOQ4>
- "So F***ing Special i USA: Religion", DR Undervisning, 2013.
- Joe Bidens præsident-ed, 2021 <https://www.youtube.com/watch?v=0f-NovI13cM>
- Musikvideo: "Stand Up" m. Cynthia Erivo (fra filmen "Harriett", 2019, om Harriett Tubman)
https://www.youtube.com/watch?v=sn19xvfoXvk&list=RDsn19xvfoXvk&start_radio=1
- Lærermateriale (Powerpoint) om musikkens betydning i borgerretsbevægelsen og i afroamerikansk kultur, Youtube-klip bl.a.: *Oh Freedom* (The Golden Gospel Singers), *Say it loud, I'm Black and I'm*

	<p><i>proud</i> (James Brown), <i>Panther Power</i> (2Pac).</p> <p>I alt: 55 sider.</p> <p>Fællesfaglig synopsisøvelse</p> <ul style="list-style-type: none">• Robert Watt om USA, 1972 i Amerika-Utopia? af Borberg m.fl., 1983, Dansk lærerforening, s. 114-115• Kort over USA's bosættelse, 1890 fra Skandinaviske efterkommere i USA af Torben Grøngaard Jeppesen, Odense Bys Museer, 2011, s. 28.• "Amerikansk drøm eller socialistisk mareridt? USA debatterer den skandinaviske samfundsmodel" af Sidsel Nyholm, 2018, i Kristeligt-Dagblad.dk, https://www.kristeligt-dagblad.dk/debat/amerikanere-i-debat-om-nordisk-socialisme• Gospelhymne: "When Israel Was in Egypt's Land"• "John Winthrop om New England" (uddrag) I Kristendom og protestantisk fundamentalisme af Svend Lindhardt, 2005, Gyldendal.• Video: "Wealth Inequality in America", https://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=QPKKQnijnsM• Billede: "American Progress" af John Gast, 1872. <p>I alt: 7,4 sider.</p>
Omfang	<p>Historie: 50 lektioner á 50 minutter. Samfundsfag: 24 lektioner á 50 minutter. Religion: 18 lektioner á 50 minutter. Fællesfaglig synopsisøvelse: 18 lektioner á 50 minutter.</p>
Særlige fokuspunkter	<p>Fællesfaglige fokuspunkter:</p> <ul style="list-style-type: none">- Den amerikanske drøm- Hvilke forskelle er der i synet på individ og samfund i USA og Danmark?- Den amerikanske raceproblematik <p>Særlige fokuspunkter i historie:</p> <p>Der er arbejdet med USA's tilblivelse og udbredelse fra østkyst til vestkyst, samt de værdier, som landet er baseret på, herunder den amerikanske drøm. Der er ligeledes arbejdet med statens rolle op gennem historien herunder Lyndon B. Johnson og Ronald Reagans betydning for denne. Et fokus har været den historiske racisme der er i USA, samt racelighed i dag</p> <p>Kernestof:</p> <ul style="list-style-type: none">- Natur, teknologi og produktions betydninger for mennesker i historisk og nutidigt perspektiv- Nedslag i verdens og Europas historie fra antikken til i dag, herunder forskellige typer af årsagssammenhænge og periodiseringsprincipper- Ideologiernes kamp i det 20. århundrede- Forholdet mellem aktør og struktur i et historisk og nutidigt perspektiv- Styreformer i historisk og nutidigt perspektiv- Globalisering og kulturmøder i historisk og nutidigt perspektiv- Historiefaglige metoder

Særlige fokuspunkter i samfundsfag:

Vi har i samfundsfag undersøgt USA i dag. Vi har arbejdet med den amerikanske identitet, herunder den amerikanske drøm. Til det har vi arbejdet med velfærdsmodeller og Pierre Bourdieus teori om social arv. Vi har desuden arbejdet med den racisme, der stadig er i USA. Vi har undersøgt afroamerikanernes position i det amerikanske samfund og deres muligheder for at udleve den amerikanske drøm. Vi har desuden undersøgt splittelsen i USA op til det amerikanske præsidentvalg, herunder hvorfor nogle amerikanere bliver tiltrukket af Donald Trump og hans politik. Vores sidste undervisningsgang var 06.11.2024, dagen efter præsidentvalget, hvor vi i det omfang det var muligt, fulgte op på valget.

Kernestof:

- Velfærdsprincipper, herunder stat, marked og civilsamfund
- Sociale og kulturelle forskelle
- Kvantitativ og kvalitativ metode.

Særlige fokuspunkter i religion:

- Centrale begreber: myter og ritualer: monoteisme, Treenigheden, Jesus som Guds søn, healer, lærer og offer, den historiske og mytiske Jesus, Syndefaldet (problemmyten) og Kristi offer for menneskeheden (løsningsmyten), synd og tilgivelse, Jesu radikale etik (Bjergprædikenen) og næstekærlighedsbegrebet.
- Kristne ritualer: Trosbekendelsen, Dåb, Begravelse
- Ritual-myte-modellen
- Reformationen og Martin Luther: Opgør med Pavekirken, afladshandel, helgener, relikvier, cølibat. Luthers betoning af frelse ved tro, ikke gerninger. Det almindelige præstedømme (alle er præster og lige for Gud). Reformationen i Danmark 1536. Dåb og Nadver som sakramenter.
- USA: Puritanerne og nationens fødsel (udvandring, pagt, fremtidshåb)
- Kristendom i USA: især protestantisme (mainline, evangelikale og sorte kirker), betydning i samfundet (forfatning, civilsamfund, økonomi, megakirker, kirkernes sociale rolle).
- Civilreligion i USA (definition, ritualer, symboler, mindesmærker, præsidentens rolle, værdier og fælles historie/myter)
- Kristent slaveri og abolitionisme
- Borgerretsbevægelsen og Martin Luther Kings etik om ikke-vold, fjendekærlighed og civil ulydighed
- Den religiøse musiks (spiritual- og gospelmusikkens) sociale og

	psykologiske betydning i borgerretsbevægelsen, og politisk bevidst musiks fortsatte betydning i nyere musikkultur bl.a. i soul, pop og rap.
Væsentligste arbejdsformer	Klasseundervisning med læreroplæg, gruppearbejde, par- og individuelt arbejde, tekstlæsning- og analyse, repetitionsspil samt foredrag. Udarbejdelse af en tværfaglig synopsis (eksamenstræning).